

گزارش از نحوه تدویر سیمینار آگاهی دهی از قانون اساسی در وزارت محترم فواید عامه مورخ ۱۰ و ۱۱ حوت سال ۱۳۹۵ !

محفل به اشتراک محترم داکتر عبد الرؤوف "هروی" عضو کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی، محمد ضیا "فرهمنده" رئیس دیپارتمنت ارتباط و آگاهی از قانون اساسی و محترم دیپلوم انجینیر عبد الرحمن "صالحی" معین حفظ مراقبت سرک ها، رؤسا، مشاورین و کارمندان وزارت فواید عامه در تالار آن وزارت به ساعت ۹ بجه قیل از ظهر دایر گردید .

محفل باتلاوت آیات چند از قرآن کریم و پخش سرود ملی کشور آغاز گردید.

سپس مطابق اجندا محترم دیپلوم انجینیر عبد الرحمن صالحی معین حفظ مراقبت سرک های وزارت فواید عامه صحبت نموده و تشریف آوری هیئت کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی را به وزارت فواید عامه خوش امید گفته و اضافه نمودند که بابت تدویر سیمینار دوروزه در وزارت نهایت تشکری و قدردانی نموده و تدویر این سیمینار را یک قدم نیک دانستند و در قسمتی از سخنانش افزودند ایجاب میکند که هر اداره مقرر و طرز العمل داشته باشد که از قانون اساسی الهام گرفته باشد تا اینکه همه اجراءات خویش را مطابق به قانون اساسی و سایر قوانین اعیار نمایند، اگر حقوق دان نیستیم باید از قوانین کشور خود بخصوص قانون اساسی که مادر قوانین میباشد آگاهی داشته باشیم و آنرا رعایت نمایم. معین وزارت فواید عامه با اظهار تشکری مجدد از کمیسیون به صحبت های شان خاتمه دادند .



سپس محترم داکتر عبد الرؤوف "هروی" عضو کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی، از همکاری وزارت فواید عامه در خصوص فراهم سازی زمینه دایر شدن سیمینار آگاهی از قانون اساسی سپاسگذاری نموده و هدف از برگزاری سیمینار یادشده را آگاهی شهروندان افغانستان از احکام و ارزش های قانون اساسی کشور دانسته و سیمینار را افتتاح نموده و روی موضوعات قانون اساسی اظهار داشتند .

قانون اساسی افغانستان که به ۱۴ ماه جدی توسط لویه جرگه مظهر اراده مردم افغانستان است به تصویب رسید و به اساس همین سند ملی سه بار انتخابات ریاست جمهوری برگزار شده و تمام ارکان



دولت، متشکل از هر سه قوه، مقننه، اجراییه و قضاییه و با نهاد های مستقل به شکل قانونی شکل گرفت.

انسانها طی چند هزار سال تاریخ خویش به این باور رسیدند که بهترین حکومت همانا حکومت است که مبتنی بر اراده مردم باشد در قرن هجدهم میلادی در ایالات متحده امریکا نخستین قانون اساسی بوجود آمد و رهبران امریکایی قدرت را با زور قانون بوجود آورده و کنترل نمودند و یک الگوی برای دیگر نقاط جهان بود که از آن پیروی کنند بعد از امریکا فرانسه دومین کشوری است که دارای قانون اساسی گردید و سپس به تمام نقاط دنیا سرایت کرد از جمله افغانستان که از سال هـ ۱۳۰۱ برای اولین بار امیرامان الله خان در این زمینه ابتکار عمل نشان داد تا پادشاهی خود را مشروطه بسازد نه خود کامه و به حقوق اساسی افراد احترام بگذارد.

بدون شک داشتن قانون اساسی یک ضرورت مبرم برای حکومت داری خوب و تامین حقوق و آزادی های افراد می باشد.

از انجاییکه کشور ما جمهوری سوم اسلامی است و شریعت اسلام یکی از منابع حقوقی کشور را تشکیل می دهد طوری که ماده اول، دوم، ۱۳۰ و ۱۲۹ قانون اساسی بر آن تاکید می کند طوریکه قانون اساسی در ماده سوم بر ضرورت مد نظر گرفتن شریعت اسلام در هنگام قانون گذاری حکم صریح دارد که (هیچ قانونی نمی تواند که مخالف معتقدات و احکام دین مقدس اسلام در افغانستان وضع شود).

به خاطر بهبود زندگی جامعه و مردم دولت برای خود مکلفیت های بر شمرده است در ماده ششم قانون می گوید (دولت به ایجاد یک جامعه مرفه و مترقی بر اساس عدالت اجتماعی، حفظ کرامت انسانی، حمایت حقوق بشر، تحقق دموکراسی، تامین وحدت ملی، برابری بین همه اقوام و قبایل و انکشاف متوازن در همه مناطق کشور مکلف می باشد).

چنانچه قانون اساسی کشور آزادی های افراد را تامین نموده و برائت ذمه را حالت اصلی عنوان کرده است و جرم را یک عمل شخصی قلمداد نموده است و جرم را محدود ساخته به آنچه که قانون آنرا جرم انگاری کرده باشد در ماده ۲۷ قانون اساسی آمده است (هیچ عملی جرم شمرده نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد).

هیچ شخص را نمی توان تعقیب، گرفتار و یا توقیف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هیچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر به حکم محکمه با صلاحیت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد)

دولت به احترام و حمایت آزاد یها و کرامت انسانی تمام افراد جامعه مکلف می باشد.)

ودر اخیر صحبت های شان یک بار دیگر از هیئت رهبری و کارمندان وزارت فواید عامه اظهار سپاس و قدردانی نمودند و به صحبت شان خاتمه بخشیدند .

سپس مطابق اجندا محترم محمد ضیاء"فرهمنند" رئیس دیپارتمنت ارتباط و آگاهی از قانون اساسی موضوع را تحت عنوان قانون اساسی گرایی و اهمیت آن معلومات مفصل برای اشتراک کنندگان ارائه نمودند. و در رابطه به حاکمیت و مشروعیت در نظام مبتنی بر قانون اساسی صحبت نموده ابراز داشتند که



حکومت ها مشروعیت خود را به اساس حق حاکمیت توجیه میکنند. بنابراین یگانه راه برقراری نظام مبتنی بر قانون اساسی حاکمیت بر اساس مشروعیت است. پس باید دانست که مشروعیت چیست؟

مشروعیت عبارت است از اطاعت رضایت مندانه حکومت شوندهگان از حکومت کنندگان که برای اطاعت رضایت مندانه یک سلسله حقوق و ارزش های جانبی بین این دو کتگوری وجود دارد که به آنها منابع مشروعیت میگویند. و در رابطه به منابع مشروعیت ماکس وبر چنین دیدگاه دارد که سه نوع مشروعیت رامیتوان نام برد: مشروعیت قانونی، مشروعیت سنتی و مشروعیت فرعی یعنی کاریزماتیک و ویژگی های استثنایی در مشروعیت قانونی و عقلانی، مقررات دیوان سالاری و قوانین رسمی این نیاز را تأمین میکند. به عقیده ماکس وبر اگر حکمرانان نتوانند تسلط خود را به یکی از سه طریق یادشده توجیه کنند، وسایل نابودی شان فراهم شده و در صورت تداوم مشروعیت نداشتن ممکن است سرنگون شوند. نوع اقتدار عوض شود. بر اساس آنچه وبر بیان کرده مشروعیت سنتی ممکن است وراثتی باشد، مانند مشروعیت سلطنت در یک خانواده معین و ممکن است آداب و رسوم قبیله باشد، که بزرگ قبیله حاکم قبیله باشد. سپس برای اشتراک کننده گان وقت کافی داده شد تا سوالات خویش را مطرح کنند که بعداً توسط محترم محمد ضیا "فرهمند" به سوالات اشتراک کننده گان پاسخ ارائه گردید.

در روز دوم سمینار طبق آجندا با تلاوت آیاتی چند از کلام الله مجید توسط محترم قاری سمیع الله به ساعت (9) صبح سمینار آغاز گردید.

سپس طبق آجندا محترم محمد خلیل "قیامی" متخصص دیپارتمنت ارتباط و آگاهی از قانون اساسی موضوع را تحت عنوان قانون اساسی و اصول محاکمه عا دلانه برای اشتراک کنندگان سمینار ارائه نمودند. موضوع مندرکه شامل چهار مبحث ذیل بود تشریح گردید.

مبحث اول اصول عام که شامل اصل برابری در پیشگاه قانون، اصل آزادی، اصل برائت ذمه، اصل شخصی بودن جرم و اصل قانونی بودن جرم و جزا است.

مبحث بنام اصول پیش از محاکمه که شامل اصل منع شکنجه و مغایر با کرامت انسانی، حق تفهیم و دلایل اتهام، حق برخورداری از وکیل مدافع، حق برخورداری از ترجمان و اصل حرمت مسکن افراد است.

مبحث سوم، اصول هنگام محاکمه که شامل موضوعات اصل استقلالیت محاکم و قضات، اصل علنی بودن محاکمه و اصل مستند و مستدل بودن احکام قضایی است.

مبحث چهارم، اصول پس از محاکمه که شامل موضوعات اصل لزوم جبران خسارت در برابر اشتباهات عدلی و قضایی و اصل منع محاکمه و مجازات مجدد است. برای اشتراک کنندگان سمینار تشریح گردید که مورد توجه حاضرین در تالار واقع شد.

بعد از آن محترم محمد ضیا "فرهمند" طبق آجندا بالای موضوع قانون اساسی و چالش های فرا راه تطبیق آن قرار دارد صحبت نمودند نخست بالای کمبودی های ادارت نظارتی از جمله کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی اشاره نموده فرمودند در کشور های امروز جهان ادارت نظارت کننده

تطبيق قانون اساسی بدو شکل ایجاد گردیده اند که یابه شکل سیاسی است که همان شورای قانون اساسی است و یابه شکل قضایی است که محاکم قانون اساسی است، در محاکم قانون اساسی، قضات مسلکی و با تجربه اعضای محاکم قانون اساسی اند و این محاکم شکایات ناشی از نقض قانون اساسی را چه توسط افراد عادی یا ارگانهای دولتی و موسسات و شرکت های خصوصی باشد رسیدگی و فیصله نهایی را صادر میکند.

ویا در شورای قانون اساسی، حمایت سیاسی دولت و مردم از این نوع نهادها به صورت عمده آنها در مرحله تصمیم گیری نهایی بر موضوعات ملی قرار داده است که با توجه به ادارات مماثل نظارت بر تطبيق قانون اساسی در دیگر نقاط جهان، افغانستان کمیسیون مستقل نظارت بر تطبيق قانون اساسی باصلاحیت های محدود ایجاد گردیده است. که هیچ گاه پاسخ گوی نیازمندی های اساسی در راستای تطبيق قانون اساسی بصورت همه جانبه نیست.

فرار از سیطره قانون اساسی تنها منحصر به افغانستان نیست متأسفانه فرار از قانون یک پدیده جهانی و عمومی است و امروز اغلباً افراد حقیقی و حکمی در تلاش آن هستند که تا در راستای کاری خویش از قانون عدول نمایند.

وقتی چنین انگیزه وجود دارد حمایت قوی سیاسی از پروسه تطبيق قانون اساسی می تواند مؤثر واقع شود، دولت در مجموع باید از تطبيق قانون اساسی حمایت نماید، و مردم نیز لازم است که از قوانین و حقوق خویش آگاهی کافی داشته باشند تا خود منحصیث ناظر بر تطبيق قانون اساسی عمل نموده و موارد نقض قانون اساسی را برجسته سازند، هم چنان عوامل زیادی دیگری چون، عدم آگاهی و فهم درست از قانون اساسی، عدم پذیرش قانون، نبود آگاهی دهی از قانون اساسی و عدم موجودیت فرهنگ مطالعه قوانین در بین محصلین، کارمندان دولت و عامه مردم دیگر از عوامل عمده در راستای عدم تطبيق قانون اساسی است که باید برای آنها راه حل اساسی و بنیادی جستجو کرد.

محترم محمد ضیاء "فره مند" در ادامه صحبت های شان چنین بیان داشتند: یکی از عمده ترین موضوعات تیکه بر سر زبان ها است عدم تطبيق قانون اساسی در افغانستان است، و روی علل و عوامل این چالش بحث کمتر صورت گرفته است، مسلماً زمانی که عوامل آنرا شناسایی نکنیم و برای رفع آن اقدامات جدی روی دست گرفته نشود این چالش روز بروز بحرانی تر خواهد شد، که ما ضمن این بحث به شکل گزرا بعضی عوامل آنرا بازگو می نمایم.

1- یکی از عواملی که قانون اساسی راطی سالهای زیادی به انزوا کشانده بود عدم موجودیت یک نهاد مسؤل برای نظارت بر تطبيق قانون اساسی بود، و چنین نهادی می بایست در همان مرحله اول تصویب قانون اساسی ایجاد می گردید تا از رعایت و تطبيق قانون اساسی نظارت به عمل می آورد متأسفانه سالهای زیادی چنین اداره ای ایجاد نگردید و یک فرصت زمانی تقریباً هفت سال از این لحاظ ضایع گردیده است که این خود وضعیت برای تطبيق قانون اساسی و مسؤلیت نهاد نظارت کننده بر تطبيق قانون اساسی می تواند یکی از عوامل عمده در راستای عدم تطبيق قانون اساسی تلقی می گردد.

2- عدم دسترسی مردم به قانون اساسی هم میتواند یکی از عوامل مهم در راستای عدم تطبيق احکام قانون اساسی باشد، چون قانون اساسی کشور از بدو تأسیس تا حال بصورت عمده و گسترده که حداقل بتواند از هر ده نفر یک تن راتحت پوشش قرار دهد چاپ نگردیده است، این موضوع باعث آن گردیده است تا در گوشه و کنار کشور از طرف دشمن و یا افراد ناآگاه مردم علیه قانون اساسی تبلیغات سوء صورت گیرد، و اذهان عامه را در مورد احکام قانون اساسی مغشوش نمایند، و از جانبی هم زمانی یک قانون جایگاه خویش را در اذهان عامه خواهد یافت که مردم از آن آگاهی داشته باشد دسترسی عامه به قانون اساسی

یکی از اولویت های تطبیق قانون اساسی است که این موضوع مسؤلیت یک اداره یا یک نهاد نیست بلکه مسؤلیت تمام ارگانهای اساسی دولت، رسانه های چاپی و تصویری و صوتی به شمول سایر نهادهای جامعه مدنی است که در زمینه دست به دست هم دهند تا فرهنگ قانون اساسی گرای درکشور عام شده و مردم از مزایا و اهمیت آن آگاهی پیدا نمایند.

در پایان برنامه محترم دیپلوم انجینیر عبدالرحمن "صلاحی" معین حفظ مراقبت سرک های وزارت فواید عامه و محترم داکتر عبد الرؤوف "هروی" عضو کمیسیون مستقل نظارت بر تطبیق قانون اساسی سمینار دوروزه را مثبت ارزیابی نموده. و ابراز امیدواری کردند که اشتراک کنندگان سمینار دو روزه بهره مند شده باشند. و در راستای حاکمیت قانون کمک کند.

بعدها مطابق اجندا تصدیق نامه ها برای اشتراک کنندگان سمینار توسط هیئت رهبری کمیسیون ورهبری وزارت فواید عامه توزیع گردید.

برنامه متذکره بعد از دعای خیر و فلاح مردم افغانستان به ساعت ۱۲:۳۰ پایان یافت.

با احترام



گزارش گیرنده :

محمد ضیاء "فرهمند"

رئیس دیپارتمنت ارتباط و آگاهی ازق - ا.

گزارش دهنده :

محمد خلیل "قیامی"

متخصص دیپارتمنت ارتباط و آگاهی ازق - ا.

تأیید کننده :

داکتر عبدالرؤوف "هروی"

عضو کمیسیون و مسؤل دیپارتمنت ارتباط و آگاهی از قانون اساسی.